

Quæritur IV. An forma eligendi per compromissum, et quasi inspirationem, sit sublata quoad regulares virtute citati decreti Tridentini? Negativam sententiam tenet Rodericus, tom. II. *Quæst. regular.* quæst. 92, art. 9; Miranda, cit. tom. II. *Manual. prælat.*, quæst. 23, art. 3, in fine; Azorius, part. II, lib. VI, cap. XIV; Tamburinus, tom. I, *de Jure abbatum*, disp. 5, quæst. 5, n. 9; Piring, h. t. n. 397, pluresque alii, qui volunt, decretum Tridentinum habere locum in electionibus regularium per scrutinium, quæ inter ipsos est forma usitatio; non autem in iis, quæ fiunt per compromissum, utpote in quo suffragia palam dari possunt. Id ipsum confirmant ex eo: quia nulla adest clausula revocatoria istarum formarum eligendi in textu concilii Tridentini: et quia etiam ab ipsis compromissariis possunt dari vota secreta.

348. *Contraria sententia, ejusque fundamenta afferuntur.* — Oppositum tamen, videlicet dictas duas formas esse sublatas per concilium Tridentinum quoad abbates temporales, aliosque regulares in eodem expressos, tenet, atque a sacra Congregatione decisum refert Nicol. Garcias, part. V, *de Beneficiis*, cap. IV, n. 204; Fagnanus, c. *Quia propter*, n. 30, h. t. pariter referens quamdam sacre Congregationis declarationem; et Passerinus cap. I, *de Elect.* num. 56 et 59, plures alias dictæ sacre Congregationis declarationes, et quamplures doctores allegans. Et dictis declarationibus esse standum, si in debita forma afferantur, patet ex dictis in præmio. § 8, n. 130, et seqq. Accedit ratio: quia concilium Trident. loc. cit. non solum præcipit electiones dictorum superiorum regularium esse faciendas per vota secreta, sed etiam omnem electionem aliter factam decernit nullam; atque electiones, quæ fiunt per compromissum, vel quasi inspirationem possunt ac solent fieri per voces publicas, non vero per vota secreta; ergo sunt nullæ. Et hac de causa electionem per quasi inspirationem non habere locum in electionibus prælatorum regularium, novissime tenet Sannig, h. t. cap. IV, n. 31.

349. *In electionibus episcoporum, et abbatum perpetuorum, potest indubitanter procedi per viam compromissi.* — Cæterum, quia in dicto decreto concilii nulla fit mentio episcoporum, vel abbatum perpetuorum: dubitari nequit, quin in horum electione locum habeat electio per viam compromissi, et quasi inspirationis, juxta c. *Quia propter*, 42, h. t.

350. *Idem videtur dicendum de electionibus cæterorum prælatorum regularium, dummodo in compromisso procedatur per vota secreta.* — Quod si etiam in compromisso procedatur per vota secreta, satisfieri intentioni concilii Tridentini, utpote statuentis dumtaxat, quod electio cæterorum prælatorum regularium fiat per vota secreta, ac proinde ejusmodi electionem fore validam; haud immerito teneri potest cum auctoribus, pro priori sententia allegatis: ac favet declaratio cardinalium a Fagnano, loc. cit. allegata, quæ, proposito a Carthusianis dubio, « An in electione superiorum possit procedi, necdum per viam scrutinii, sed etiam inspirationis, vel compromissi? » censuit, electionem horum prælatorum regularium debere fieri tantum per vota secreta, ut se habent verba propria concilii d. c. 6.

351. *In praxi qui attendendum?* — In praxi nihilominus, ob supra dictam doctorum discrepantiam, optimum erit, ut attendatur specialis cujuslibet sacre religionis constitutio, aut antiqua laudabilisque consuetudo ejusdem.

TITULUS VII.

De Translatione Episcopi.

1. *Ratio ordinis, seu continuationis rubricarum.* — Visis duobus modis perveniendi ad prælaturam ecclesiasticam, postulatione videlicet, et electione, sequitur tertius, qui fit mediante translatione, utpote per quam pariter Ecclesiæ, suo pastore viduatæ, providetur, dum episcopus, vel alius prælatus exemptus, ab una Ecclesia, quam obtinet, auctoritate Summi Pontificis transfertur, seu mutatur ad aliam. Et de hac loquitur præsens titulus, præcipue autem de translatione episcopi, ut patet ex rubrica. Hinc sit

§ I

DISCUTIUNTUR GENERALIA CIRCA TRANSLATIONEM EPISCOPI.

2. *Translatio, quid?* — Quæritur I. Quid sit, et a quo fieri possit translatio episcopi Resp. I. *Translatio*, quantum ad propositum, est alicujus personæ, seu episcopi, de una in aliam Ecclesiam canonica mutatio. Ita

Hostiensis in *Summa*, h. t. n. 1, atque desumitur ex can. *Mutationes*, et seqq. 7, q. 1, ubi translationes episcoporum appellantur *mutationes*; nec ob propriæ voluntatis præsumptionem sed solum ex causa necessitatis, et utilitatis fieri posse perhibentur.

3. *Translatio episcoporum sola auctoritate Papæ fit. Ea connumeratur inter majores Ecclesiæ causas.* — Resp. II. Translatio episcoporum sola auctoritate Romani Pontificis fieri potest. Ita habetur expressum in can. *Sicut alterius*, 7, q. 1, et cap. I et II, h. t. « Nam majores Ecclesiæ causæ ad Sedem Apostolicam referendæ sunt; » prout notatur cit. cap. I; atqui inter majores Ecclesiæ causas merito connumeratur translatio episcoporum. Unde Glossa ibid. et rursus c. *Quod translationem, de Offic. legat.*, omnes majores Ecclesiæ causas, et Papæ specialiter reservatas, paucis enumerat, ponendo sequentes versiculos:

Restituit Papa solus, deponit et ipse.
Dividit, ac unit, eximit; atque probat.
Articulos solvit, syndumque facit generalem.
Transfert, et mutat: appellat nullus ab ipso.

4. *Episcopus propria auctoritate de sua Ecclesia transiens ad aliam, carebit utraque.* — Resp. III. Episcopus propria auctoritate de sua Ecclesia se transferens ad aliam, carebit utraque. Ita habetur in c. *Quanto*, 3, h. t. et can. *Si quis episcopus*, 7, q. 1. Et merito: « Ut sic nec illis præsideat, quos per superbiam sprevit; nec illis, quos per avaritiam concupivit, » prout loquitur Pontifex in citatis locis. Accedit alia ratio: quia vinculum spiritualis matrimonii, quod episcopus cum priori Ecclesia contraxit, privata auctoritate dissolvi nequit, c. *Inter corporalia*, h. t.

5. *Non quidem ipso jure, sed per sententiam.* — Verumtamen Abbas, cit. c. *Quanto*, n. 13, post Joan. Andream, recte notat, quod episcopus ad secundam Ecclesiam propria auctoritate se conferens, non sit privatus prima Ecclesia ipso jure, sed privandus dumtaxat per sententiam; adeoque clerici prioris Ecclesiæ teneantur ipsi præstare obedientiam, donec ea privetur per sententiam, arg. can. *Nonne*, 8, q. 4.

6. *Sive episcopus sit consecratus, sive electus et confirmatus dumtaxat.* — Et hactenus dicta procedunt non solum de episcopo consecrato, sed etiam de electo et confirmato, licet nondum sit consecratus. Sicut enim episcopus consecratus sine licentia Romani Pontificis

suam non debet Ecclesiam derelinquere, sic et electus confirmatus: eo quod post electionem et confirmationem canonicam, spirituale conjugium inter personam electi, atque Ecclesiam, jam sit contractum, et ratum; prout habetur, d. c. *Inter corporalia*, § *Sicut enim*, 2, h. t. et cap. ult. eod.

7. *Translatio episcopi regulariter fit a minori ad majorem ecclesiam. In dignitatibus ecclesiasticis non est licitum descendere.* — Quæritur II. Quomodo quibusve de causis fiat translatio episcopi? Resp. I. Translatio episcopi regulariter fit a minore ad majorem, seu digniorem ecclesiam. Ita desumitur ex cap. I, h. t. ubi Papa tanquam valde absurdum infert, quod quis parvifacere majorem, et episcopare archiepiscopum præsumperit, illis verbis: « Miramur, quod — novo quodam mutationis genere parvificasti majorem, et magnum quodammodo minorasti, episcopare archiepiscopum, imo potius dearchiepiscopare præsumes. » Hactenus Pontifex. Unde in dignitatibus ecclesiasticis non est licitum descendere; id est, de majori ad minorem transire, arg. can. *Legimus*, dist. 93, ibi: « Qui provehitur, de minore ad majus provehitur; » et notat Fagnanus c. *Cum ex illo*, n. 9, h. t.

8. *Hoc procedit regulariter: fallit ob causas peculiare.* — Additur notanter, « regulariter fit a minore ad majorem. » Nam quando fit translatio episcopi ex peculiari causa eam justificante, v. g. ob aeris insalubritatem, vel ob metum hostium talem locum occupantium; nihil impedit, episcopum transferri ab una ad aliam episcopalem Ecclesiam, quamvis hæc non sit major altera, ut can. *Pastoralis*, 7, q. 1, et c. *Ad supplicationem*, 9, *de Renuntiat.* ubi archiepiscopus, qui absque mortis periculo in sua Ecclesia morari non poterat, ex concessione Papæ ita descendisse legitur.

9. *Causæ transferendi episcopos, generatim sunt duæ.* — Resp. II. Causæ transferendi episcopos generatim sunt duæ, videlicet necessitas, et utilitas Ecclesiæ. Ita habetur in can. *Mutationes*, et can. *Scias, frater*, 7, q. 1, ubi inter alia sic legitur: « Mutationes episcoporum scitote communi utilitate, atque necessitate fieri licere, sed non propria cujusquam voluntate, etc. Alia enim est causa utilitatis, et necessitatis; alia avaritiæ, ac præsumptionis, aut propriæ voluntatis. » Itaque imprimis

10. *Videlicet causa utilitatis.* — Utilitatis causa fit translatio, si ex ea major fructus

universali, vel particulari Ecclesie eventurus speretur. Qua de causa sanctus Petrus, princeps Apostolorum, de Antiochia utilitatis causa translatus est Romam, ut ibidem potius proficere posset, cit. can. *Mutationes*, 7, q. 1. Hoc ipsum accidit, si ejusmodi translationem suadeat bonum pacis, et concordie: sive dein ipsa fiat ad praevidiam solemnem postulationem, qua episcopus unius Ecclesie per eos, quibus jus eligendi competit, postulatur ad aliam; sive ad praesentationem, vel nominationem alterius, puta Regis jus nominandi habentis; sive interveniente libera collatione, qua Summus Pontifex, ob meritum prerogativam, aut ex causa specialis necessitatis episcopum a sua ad aliam ecclesiam transferre dignatur.

11. *Et causa necessitatis. Ob hanc etiam fit translatio sedium episcopaliū.* — Necessitatis causa potest fieri translatio, si ob persecutionem hostilem, odium civium, aeris incommoditatem, vel alia simili de causa, episcopus in propria ecclesia tuto commorari non possit, d. can. *Pastoralis*, 7, q. 1. cum similibus. Quinimo haec de causa etiam fieri solent ipsarum sedium episcopaliū translationes; uti factum legitur in can. *Temporis*, 7, q. 1, et can. *Ita nos Scyllacænorum*, 25, q. 2, quæ posteriori in loco, ob geminatam sedem pontificum, episcopalis dignitas penitus fuit subtracta civitati.

12. *Effectus translationis episcopi, quales?* — Quæritur III. Quinam sint effectus translationis episcopi? Resp. eos potissimum esse sequentes: I. Translatio episcopi canonice facta dissolvit foedus conjugii spiritualis, quod est inter episcopum translatum et priorem suam Ecclesiam; ut c. *Bonæ memoriæ*, 4, § fin. de *Postulat. prælat.* II. Translatio id operatur, quod translatus episcopus nihil juris retineat in priore sua Ecclesia, can. *Si quis jam translatus*, 24, q. 1. Desinit enim esse episcopus illius civitatis, seu ecclesie, a qua transfertur, can. *In apibus*, § *Ecce*, 7, q. 1. Dummodo translatus fuerit ex causa utilitatis, et non ex solo metu hostilitatis, eo videlicet, quod civitas illa ab hostibus sit captivata, atque episcopus inde depulsus: nam tali cessante hostilitate, et captivitatis calamitate, ad priorem Ecclesiam redire debet; prout tum in cit. § *Ecce*, tum in proxime d. can. *Pastoralis*, 7, q. 1, limitatur. III. Translatione episcopi peracta, illico cessat prior Ecclesia, juxta dicenda n. 35, et seqq. IV. Episcopus ab una ad aliam Ecclesiam

translatus, contrahit novum spirituale conjugium cum Ecclesia, ad quam transfertur, arg. can. *Sicut alterius*, 7, q. 1, atque amplius, n. 32 et 33, dicitur.

13. *Textus in cap. II, h. t. quomodo verificetur?* — Quæritur IV. Quomodo verificetur textus ille Innocentii III, relatus in principio cap. II, h. t. illis verbis: « Inter corporalia et spiritualia eam cognovimus esse differentiam, quod corporalia facilius destruuntur, quam construuntur: spiritualia vero facilius construuntur, quam destruuntur. » Item illud paulo inferius ibidem subjunctum: « Cum ergo fortius sit spirituale vinculum (conjugii videlicet, quod est inter episcopum et Ecclesiam) quam carnale. » Ratio dubitandi est: quia spirituale foedus conjugii, quod est inter episcopum et Ecclesiam, in consecratione intelligitur consummatum, cap. ult. h. t. et tamen pluribus adhuc modis citra mortem naturalem episcopi quoad vinculum solvitur, ut puta hujus translatione, depositione, aut renuntiatione: econtra matrimonium carnale, semel consummatum inter fideles, nullo amplius modo, ne quidem auctoritate Summi Pontificis, quoad vinculum dissolvi potest; ergo non videtur subsistere, quod spirituale vinculum sit fortius carnali.

14, 15 et 16. *Spirituale vinculum, qua ratione sit fortius carnali?* — Ad hanc instantiam respondet Glossa in cit. cap. II, § *Fortius*, h. t. explicando dictam voculam illis verbis: « Fortius, id est, dignius: quoniam carnale in veritate fortius est, quia dissolvi non potest, » etc. Verum, ut recte ibidem notat Abbas n. 34, post Hostiensem, hæc solutio Glossæ videtur litteram violare. Proinde alia ratione, et quidem melius solvendo allatam instantiam,

Resp. I. Spirituale vinculum in cit. cap. II, h. t. dicitur esse fortius carnali, non quoad omnimodam veritatem, sed quoad certos respectus ad intentionem illius dicti Pontificis deservientes. Ita Abbas, cit. n. 34; Vallensis, h. t. n. 3, et alii; idque probatur ostendendo certos illos respectus fortioris vinculi ex parte conjugii spiritualis præ carnali. Imprimis enim matrimonium carnale ratum, nondum consummatum, dissolvitur etiam quoad vinculum, altero solo volente, per contractum matrimonii spiritualis, seu per professionem religiosam, c. *Ex publico*, 7, de *Convers. conjugat.* Non sic foedus conjugii spiritualis inter episcopum et Ecclesiam, quod per confirmationem intelligitur esse

ratum, cap. ult. h. t. de quo in cit. cap. II, eod. Pontifex ex professo loquitur.

Deinde loquendo de matrimonio consummato, possunt post illud adhuc conjuges mutuo consensu ingredi religionem, c. *Cum sis peritus*, 4, ad c. *Dudum*, 20, de *Conversion. conjugat.* sed non econtra professus religionem, potest inire matrimonium carnale, Clem. un. de *Consang. et affinit.* et consequenter vinculum spirituale fortius est quam carnale. Insuper in casu, quando alter infidelium convertitur ad fidem catholicam, et altero nolente converti, nec cohabitare illi absque blasphemia Creatoris, aliud matrimonium contrahit; dissolvitur prius carnale matrimonium jam consummatum, etiam quoad vinculum, c. *Gaudemus*, 8, de *Divortis.* Secus accidit in matrimonio spirituali: nam istud nunquam dissolvitur ex voluntate unius tantum, imo nec ex voluntate utriusque partis, nisi accesserit auctoritas Summi Pontificis, ipsos potestate divina, seu cœlitus sibi collata disjungentis.

17. *Illud fortius operatur præ carnali?* — Tandem spirituale vinculum conjugii inter episcopum et Ecclesiam, fortius operatur præ carnali; quia non solum conjungit corpora, sed etiam animos, et non solum duos, sed plures, arg. can. *Præcipimus*, 12, q. 1, et c. *Cum inter*, 21, de *Election.* Item conjugium spirituale, seu consecratio alicujus in episcopum, per quam illud consummatur, imprimit characterem indelebilem in anima ipsius; non sic matrimonium carnale. Et tandem, ut alia taceantur, matrimonium carnale in morte penitus dissolvitur: non sic spirituale, quia remanet adhuc character memoratus; sicque etiam in ordine ad dissolutionem fortius operatur spirituale vinculum, quam carnale.

18. *Conjugium spirituale episcopi cum Ecclesia, quando censeatur initiatum, ratum et consummatum, Episcopus est verus sponsus Ecclesie.* — Cæterum, quia hactenus iterata mentio facta est de conjugio episcoporum cum Ecclesia, hinc sciendum, quod cap. ult. § I, h. t. de hoc inter alia sic legatur: « Sicut legitimi matrimonii vinculum, quod est inter virum et uxorem, homo dissolvere nequit, Domino dicente in Evangelio: Quos Deus conjunxit, homo non separet: sic et spirituale foedus conjugii, quod est inter episcopum et Ecclesiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, et in consecratione intelligitur consummatum, sine illius auctoritate

solvi non potest, qui successor est Petri, et vicarius JESU Christi. » Concordat c. *Inter corporalia*, 2, § *Sicut enim*, h. t. ubi dicitur: « Non debet in dubium revocari, quin post electionem, et confirmationem canonicam, inter personas eligentium (quasi Ecclesiam representantium, ut Abbas ibid. n. 9, exponit) et electi, conjugium sit spirituale contractum. » Ex quibus verbis aperte liquet, quod inter episcopum et Ecclesiam sit verum foedus conjugii spiritualis; ac proinde, quod episcopus sit verus sponsus Ecclesie suæ.

§ II.

RESOLVUNTUR TRES NOTABILES QUÆSTIONES CONCERNENTES TRANSLATIONEM EPISCOPI.

19. *Papa an possit transferre episcopum invitum? Episcopus confirmatus, et nondum consecratus, nequit transferri invitus.* — Quæritur I. An Papa possit episcopum invitum ab una ad aliam Ecclesiam transferre? Resp. I. Loquendo de episcopo dumtaxat confirmato, et nondum consecrato, satis conveniunt doctores, quod ipse non possit transferri invitus. Ratio est, quia nemo potest invitus consecrari in episcopum. Unde satis est, quod episcopus confirmatus, nondum consecratus, dum transferri recusat, omnino cedat dignitati, allegando se nolle unquam consecrari in episcopum. Abbas Panormit., cap. ult., n. 11, de *Postulat. prælat.*, et ibi Hostiensis, n. 1; Fagnanus, c. *Quanto*, n. 12, h. t., citans alios. Et hoc videtur certum; præsertim cum de facto post concilium Tridentinum, sess. 23, cap. II, de *Reformat.*, episcopi confirmati ipso jure sint privati suis Ecclesiis, si intra sex menses munus consecrationis non receperint.

Major difficultas est de episcopo jam consecrato, utrum invitus possit transferri ab Ecclesia sua ad aliam: et circa ejus resolutionem dantur diversæ doctorum sententiæ, quas breviter referre juvabit.

20. *Loquendo de episcopo consecrato, ponitur opinio negativa ejusque rationes.* — Prima igitur opinio, est negativa. Ratio præcipua ejus est: quia matrimonium spirituale inter episcopum et Ecclesiam initiatum, formatum, et consummatum, sicut carnale, arg. cap. ult., h. t.; ergo, sicut Papa matrimonium carnale ratum nequit dissolvere invitis sponsis, ita nec spirituale inter episcopum et Ecclesiam eo invito. Confirmatur. « Quia omnis res,